

R E G É L Ő.

PESTEN Csötörtökön October 17^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön: Fél évi díjja helyben 3 ft 12 xr boritéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt boritéktalanul 1 ft 36 xr-jával.

A' folyóírásnak egyes száma 24 xr; egyes kép 12 xr. p. p.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS. *)

Árpád Margit, Görög Császárné.

Manuel, a' görög császár, egyetlen uralkodó volt keleten. Barbarus szomszédoktól körülvéve félt, nehogy ezek által valamely alkalommal birodalma felemésztessék és eltörültsessék. E' helyes okú gyanút megelőzni akarván mindenkép igyekezett a' nyugoti keresztény fejedelmekkel szövetségbe lépni, és ezt atyafisággal, sógorsággal, 's egyéb kedvező egyezésekkel erősíteni. Keleti birodalmának veszte féltését nevelé az-is, hogy sok ideig férjfi gyermek nélkül volt.

Különös és igen helyes politica vala az, mellyel e' szorongatást egészen eloszlatni akará, és a' trónusra keresztény utódot szerezni vágyott. A' magyar országban virágzó Árpád vére vala akkor, melly őt minden előfélelemtől megőrzé; mert ön anyja is Sz László király testvére volt. Béla 2-ik Geizának (Győző) fija, volt azon szerencsés, ki megtetszván Manuelnak még gyenge gyermek korában a' görög udvarba viteték, hol finomult nevelés által készítettett a' görög birodalmi trónusra, sőt a' császár ön leányát Mariát is feleségül adta neki, és Béla nevét Alexis (Elek) névvel felváltván, birodalma hiveit 1165-ben meg is esküdtette, hogy holta után Bélát teendik császárijoknak. De nem sokára megváltozott Manuelnak e' szándéka; mert első hitese elhalván a' másodiktól fiú-magzatot nyert Alexis név alatt, és így ez lett atyja holta után a' görög birodalom császára. Manuel tehát Bélát lionjába eresztette, minek előtte tőle azon ígéretet vevé, hogy a' keleti birodalommal örökös atyafiságban élend, és soha egymás ellen fegyvert nem fognak,

*) Az előbbi elbeszélének szerzője: Szendár.

sőt veszedelemkor költsönös segítséget nyujtandanak. Ezek után meghalván Bélának testvér bátyja IV-ik István, utánna a' bölcs, kegyes jámbor és görög finom műveltségű királyfi lett a' Magyarok királya III-ik Béla név alatt.

Mindazáltal Manuel meg nem elégedett a' köztök tett szövetséggel; az atyafiságot és szomszédi egyetértést azzal is akará erősíteni, hogy még holta előtt meghagyta testvérének Andromaknak, hogy ez nagy reményű fijának Izsák Angyalnak még a' keleti földön született szép Margitot, Béla leányát szerezzé feleségül. Ez meg is történt.

Diszlett a' gyenge korú hájos Margit atyjának Bélának udvarában, kit már tizenkét esztendő korában elvona onnan a' végzés, hogy szelid erkölcei sugarait egy fényesebb udvarban Konstantinápolyban árássa. A' fiatal Izsák Angyal fellelé Margitban legfőbb boldogságát, kit szerencsés vala feleségül nyerni. Béla néhány magyar ifiat rendele leányának királyi kíséretéhez, kik a' görög földre részint azért küldettek, hogy itt szemlélvén a' pallérozás bájló viráginak édes gyümölcseit, honosaikat is a' becses virágok felkeresésére ébresszék. Bélának e' reménye nem ment vala füstbe annyira, mint kedves leányának boldog sorsáról képzelt hiedelme. Azonban Margitot is követé a' szerencse játéka, mellynek a' fejedelmi székek szinte csak úgy van alávetve, mint bár milly szegény viskó; mert az ellen csak olly hatalmasok az ágyúk, 's a' fegyveres seregek, mint a' gyermek kezében suhogó vesszőcske. — Margitnak összehatalálkozása Izsák Angyallal a' pillanatok legboldogabbika volt. Még gyenge korukban ismervén egymást, azon felséges érzésekkel tele képzetek, mellyeket a' kedvesnek távol léteben utánna olly örömet alkotunk, most személyesítve válának. Olly boldognak érzé magát Margit a' barna Izsák keblén, millyen viszont ez is vala; egyiránt ohajták, hogy boldogságukat olly hosszúra nyujthassák, mennyire halandóktól telhet. Kevés idő múlva elhagyák atyjoknak pompás császári udvarát, és minden fénytől elvonva Konstantinápoly szélén, Europa határán, egy vonzalmas helyzetű palotát foglalának-el, honnan a' zavart hajtó embereket kizárva, kevés hívektől körülvéve áraszták egymásra és körüllevőikre az elégedés díjját a' boldogságot; citrom, narancs és olaj-

fák válának boldogságuk látó tanúji; ezeknek levelei hangzák lágyan vissza jámbor szóváltásaikat, hol a' virágos pázsitok táplálván boldog létöket, azok szerelmökkel együtt örök tavaszként viritának. A' végzéstől jutalmazva, kisdedjeket Béla görög nevének emlékére Alexinak hívták, és ha Margit a' gyp-pamlag trónusán ülve kisdedét maga előtt virág ápolással bajlódni látá, hű férje vállára hajolva, boldogabbnak érzé magát a' császári trónus birásánál. Azonban egy két gonosz ember cselekedete sok ártatlant szerencsétlenné és áldozattá tesz. — A' Comnenok nemzetsége már rég óta veszni tért, mi a' fényes birodalomra is gyászt készítte, és sok jámbor vesztével sirba sietett. Andronik császár holtá után többen ohajták a' trónust, mit Izsák Angyal, kit az törvényesen illetett, nem irigylett ugyan, de egy olyan lépett arra, ki minden kegyetlenséget elkövetvén kevés idő múlva legborzasztóbb halálos kinok között vevé tetteinek jutalmát.

Már csak két férjfi maradt a' császári ágból: Izsák, és téstvér öccse Elek. Izsák tehát a' trónusra hivatott, kit a' nép csendes lakjában felkerese, és hódolását nagy pompával hozá elejébe. Margit eddigi sorsában boldognak érezvén magát, szónoksággal akará Izsákot arra birni, hogy soha a' trónusra ne lépjen. „Vallyon mivel reményled nevelhetni boldogságotat — monda Margit — azon két színű emberek között, kiknek a' mennyi magasztalásuk, annyi rágalom, — a' mennyi hűségi esküvésök, annyi pártesküvés lebeg ajkaikon? Elakarod hagyni a' csendes természetet? Mivel sértettek-meg e' fák és plánták, hogy társaságukról lemondj? Falak közé szorítva, emberi zajoktól követve, lehetetlen, hogy csendes belső nyugal munk ne zavartassék!” — Hasztalan vala Margit esdeklése: könnyes szemei lágyulást facsarának ugyan Izsák melljéből, de a' nemzet főbbjeitől kényszerítve, szükségesnek látszék a' trónus elfogadása, és így nem sokára a' császári palotába költöztek.

Szelidség és nagyon is gyenge engedékenység a' sok álarczos között még rosszabbat szokott mindig szülni. Ezt cselekedvén Izsák Angyal két hónapot még nem töltött trónusán, midőn egykor éjjel mély álmából felzavartatik, és négy álarczos által kezei lábai meg kötöztetvén segítség-

hívási közt a' palota fenekére hurezoltatik. Híjjába volt a' segítség-hívás, eltávoztattak onnan minden örök, és Margitnak egy két jajos fohásza adák Izsáknak értésére, hogy azon kívül egyéb hű követője nincs. Margit ájúlodozva kíséré kedves élete párját, és a' mélyben lerogyott; egy ordító 's a' setét feneket is megrázó jaj hangja hozá őt kevés eszméletre; de segítség nélkül rogyott vissza a' földre, midőn csendes pihenés után lihegő férjéhez lépdelvén Izsákot szemé világától megfosztva látja. Ön testvér öccse Elek, toláki szerencsétlen bátyjának szemeit. *(Folyt köv.)*

II. ORSZÁG ISMERTETÉS.

Lunkaszprie barlangja. *(Végzet.)*

Keresztül foly ezen helységen egy igen tiszta patak. Lakosai ugyan szegények, de egészségesek, és úgy látszik, egyszerű élet-módjok mellett hosszú életűek; ezek leginkább szilvásokból nyerik élelmöket, 's vékony tengerialjakból (kukoricza); azonban hordó-abroncsok készítésével is foglalatoskodnak. A' patak folyása ellen mintegy egész óráig kelle gyalogolnunk. A' mit láttunk, a' két felől majd egekig nyuló százados fák, 's a' mi hallásunkat édesen gyönyörködteté, az a' leomlott szikla-darabokba megütődött patakocska szelid moraja, és az erdei madarak báj-zengzete volt. A' völgyecske közepén egy igen kellemetes forrás-kutaeska állott, mellyről a' kalauzoló Oláh azt regéllé, hogy ott egy ház süllyedett-el, mivel tulajdonosnéja nagypénteken mosott, 's hogy a' lugzó kád kuttá változván, annak vize mérges lett. Nyalábbal hányta magára az előítéletű öreg a' keresztet, midőn én a' vízből ittam, 's majd nem könnyezve szánakodott rajtam, gondolván, hogy a' lenyelt cseppek engem elfognak ölni. — A' csekély völgyeckének végén áll az emeletes barlang; — igen gyönyörű, és méltóságos látás volt ez; — a' barlangnak földszint levő részén a' hegy alól a' fentebb is említett igen tiszta patakocska csörgedez-ki; eredetét a' mélység takarja. Gazdag ez jó ízű pisztrángokkal — felette fehér mészkövek szépen he vagynak növe fojondárokkal; — majd mintegy öt ölhyire feljebb a' magos bükkök árnyékában, mintegy

két öl széles, és annyi magos de gothusi bolthajtást formálván maga a' barlang terjed-el. Nedves, 's dohos szaggal vagyon töltve; — kevés ölekre nyulik-be, 's a' kővé vált cseppek se teremtettek a' látogatók számára kellemetes tüneményeket. Legszebb még rajta az, hogy a' bemenetel felett egy emelet vagyon, melyre bár nehéz a' feljutás, de még is a' kíváncsiság felcsalja az utazót, hogy a' természetnek illy remek mivét, melyet sok Nagyok örömmel helyeztetnének angoly kertjekbe, csudálja. — Bihari utamban két olly tapasztalásim voltak, melyekre köz figyelmet ohajtanék fordittatni. — Egyik: az oláh papok szegénysége, és nem elegendő neveltsége. — A' religiót olly láncznak nézem én, melly az emberi tarsaságot eggyé fonja, és minden egyes lakosokat erkölcsi tettekre oktat. — Ah vallyon, hogy hintse a' hitnek, és erkölcsnek tudományát olly férjfiú, ki maga a' míveltségnek alsó lépcsőjén áll; hogy tegyen hasznos szolgálatoakat az ollyan, ki nincs elegendőleg jövedelmeztetve, — 's alig eheti naponként tengeri lisztből készített szokott mamaligáját, 's a' száraz malájon fanyalog; hogy legyen tekintete ollyannak a' nép előtt, ki együtt ül azzal csapszékeiben; bocskorban, egy ingben kénytelen megfogni az eke szarvát; ön maga kapálja tengerijét, 's vállán viszi azt a' malomba. — Haza atyjai! tekintsetek csak egy pillantattal az illy tájakra is; terjeszszétek ki jóltevő gondoskodásaitokat ide is, és emeljétek ki a' hajdan hatalmas Roma szegény ivadékjait eme vadságból, hogy áldva titeket léphessenek ők is a' köz mívelődéssel többi lakosink közé, és formálódjanak hasznos hazafiakká; hogy ne kelljen rettegni, midőn közökbe lép a' fényes gombú, hogy azért lesujtatik, — A' más i k: majd minden helységnek utszáji végén az ország uton kapuk vagynak. Okul adják, hogy a' szabad marhák ki ne szabaduljanak, és vetéseikre ki ne menjenek. — Inkább őrzőkről kellene illyeseknek gondoskodniok; mert ítéletem szerint midőn naponként az illyes kapuknál nem csak gyermekek, hanem korosabbak is időznek, hogy a' keresztül utazóktól a' kapuk felnyitásáért egy xrocskát nyerjenek, ut engedtetik az egyébként is munkátlan népnek a' henyélésre; — a' gyermek még kicsiny korában megtanulja a'

munkátlanságot, a' koldulást, az idegen pénz után gerjedt forró vágyást: innét nem vehetvén tökéletes erkölcsi nevelést, 's majd érettebb korra jutván, a' dologhoz szokva nem levén, lopást, rablást, és gyilkolást vesznek foglalatossággul, hogy életüket az elenyészéstől ekképp megmenteni sietvén — majdan a' köznek félelmére, és veszedelmére, (mint több szomorú példák bizonyítják) váljanak. De még több rossz következéseket is szülnek a' kapuknál szokott ácsorgások. A' segedelmül vetett pénzcséket, ha apróbb gyermekek kapják-el, az idősebbek erővel is elveszik; innét néha veszekedések, vérengzések, sőt gyakran a' szülők között is örökös haragok, 's viszálykodások szereztetnek; — néha pedig a' pénz után leselkedők között támadt tolongások, 's taszigálódzások által majd némellyek a' kocszi kerek alá löketvén tagjaiknak megtörését nyervén, majd bennákká, és így koldusokká válván, a' köz társaságnak terhére lesznek. — Tudom, hazám Istene a' gondos kormányok intézetei által az illy veszélyes szokásokat kifogja irtatni! —

Miskoltzy István.

III. JELES MONDÁS.

Gyerme ki örökség. Atyák jótéte a' gyermekek bizonyos öröksége; 's ha bár a' nemes szívet sirhalom fedi is, szent hála kéli hintett magvából, és szeliden üleli a' fen maradtakat.

Kisfaludy Kár. közli R...l Miklós.

Aphorismák Erdélyből. Nincs egy tárgy is, melly száz oldalról ne nézettethetnék; a' pont azonban csak egy, mellyből oldala szemlélhető: 's távozzunk csupán valamennyire elattól, munkánk, sőt maga a' lángész is (genie) gyümölcstelen.

Élj, hogy tanulj: tanulj, hogy élj.

iffj. Thoroczky László.

Vallás. Azon kéz, mély minket e' homályon keresztül vezet, nem enged nyomorúság rabjaivá lennünk: és ha a' reménység elveszti is a' vasmacskáját tartó fenékföldet, ragaszkodjunk erősen a' valláshoz; egyetlen pillanat mindent megváltoztathat.

Wieland.

IV. K Ö L T É S Z E T.

Leánykámhoz.

1.

Hogy tudlak én szeretni
 Gonosz leányka! téged?
 A' tiz parancsolatnak
 Törvényeit naponként
 Hányszor töröd keresztül!
 'S még engem is gonosszá
 Teszel; te érted én is
 Hányszor töröm keresztül!
 Ne lopj! — 's te e' kebelből
 Szegény szívem kiloptad.
 Ne ölj! — 's tekintetteddel
 Százszor megölsz naponként.
 Bálvány előtt ne bókolj!
 'S én kéntelen vagyok, mint
 Bálvány előtt, előtted
 Térdelni, és imádni.
 Megüld az innepet! — 's én
 Nem is tudom, mikor van.
 Mert énnekem csak akkor
 Van ianepem, ha látlak.
 Ugyan, gonosz leányka!
 Hogy tudlak én szeretni?

2.

Erőlködék lehetni
 Költő: — de nem lehettem
 Mind eddig. És miért most
 Láng - verseket teremtek?
 Ezt kérde edes Eszti.
 Jaj Eszti, nem lehettem
 Költő hideg kebelrel,
 'S most vers ömlik belőlem,
 Esztim! beléd szerettem
 Ah! szőke fürtjeidről
 Egyszín szelid szemedről
 Fehér meleg kezdedről
 Kis rózsajakaidról
 Piczinke lábaidról
 'S lelked dicső, nemes, szép
 Sajátiról naponként,
 Hetekről uj hetekre,
 Havakról uj havakra
 Láng - verseket lehelnek.

T. L.

V. VILÁGI TELEGRAF.

Hárm as leányok. Az edinburg-i árvaházban jelenleg három egyszerre született leányt láthatni, kik egymáshoz annyira hasonlóak, hogy lehetetlen őket egymástól megkülönböztetni, ha csak egy-egy kis szeplő által nem, mellyet mindegyik szemöldöke alatt visel; de ezek is ismét igen-igen hasonlóak egymáshoz. Ha majd a' leánykák felnőve egykor a' szerelem korába lépendenek, alig ha nem történnek majd hibításocskák az érdemes imádók közt.

Ellen-szen v. Az amerikai Journálok szerint Virginia lakosai igen panaszkodnak a' felett, hogy a' mértékletesség társaságának elvei északi statusaikban igen elterjednek, 's ez által olly nagy szorongatás fogá-el lelkeiket, — talán gyomraikat — hogy a' közönség sorát veszedelembe forogni látják. Azért-is, hogy a' vizivók pártja ellen súlyírányt állítsanak, "jelenleg a' — mértékletenség társaságát állították-fel. Onnét válnak ám majd Tantalusok!

VI. K Ü L Ö N F É L E.

J á m b o r i n t é z k e d é s. Londonban bizonyos Hill John a' múlt hónap 12-kén [halt-meg 88 esztendő korában; sok esztendőn által fáradhatlan előmozdítója volt több közhasznú intézeteknek. Végrendelésében 40 jámbor intézetekre, iskolákra és vallási alapítványokra 4039 font sterlinget (40,000 ezüst forintot) hagyott maga után.

H ó s z a b ó. Az imént múlt táborlat alkalmával sok kíváncsi tovább dugá orrát, mintsem mathematicája terjedt annak kiszámolására: mennyit kelljen futnia, hogy a' lovasság kanyarodásai elől ki-

térhessen. Ezek sorába tartozott egy fürge szabócska-is, ki nem tudom mi okból befurá magát az operatio körhelyére. Most a' lovasság egyszerre megkanyarodik 's a' menydörgő „Mars“ szóra mint sebes orkan nyargal. Az ollós-hősnek paripája hon maradt; mit volt tehát egyebet tennie? „Ill a' berek nád a' kert“ kiált, 's el kezd talpalni. De ime! a' lovasság már nyomában van! egy percz, — 's a' szabó lapossabbá gázoltatik, mint papiros-mértéke; de vérszemet kap, megfordul 's egész tehetségéből „Halt“ kiált. Az escadronos kapitányok generáljoknak szavát vélvén hallani egymás után megechózzák a' trema-parancsot, 's a' szabó félig nevetve, félig reszketve folytatja nyakra főre futását.

M u k i.

Compliment. Egy hanga-barát (Musikfreund), kit valamelly nyomorult operácskának igen jeles muzsikája elragadott, az előadás végével a' szinpadra ment, hogy a' szerzőt tiszteletéről bizonyossá tegye. Ő a' hangszerzőt gondolá; hanem az igazgató őt a' textus szerzőjéhez vezeté. „Kegyed engem egészen lelkesedésbe hozott“ monda most a' hanga-barát amaszt megölelve „soha valami felségesbet nem hallottam még ennél, csak azt sajnálom, hogy isteni művészetét olly nyomorult textusra vesztegeté kegyed.“

VII. NEVETTETŐ PILULA.

„Berthám Angyalom! ezután engem Te-nek nevezzen!“ így fejezé-be M. urfi kék szemű Turandot-ja előtt térdelve — már egy egész óráig siker nélkül ostromló svádáját. „No legyen meg e' forró ohajtása“ viszonzá mosolyogva a' szeszélyes szép: „Te — hát most — takarodj!“

Beszéds Fer.

S z ó r e j t v é n y.

Berkem hűs alkonyában
Egy csacska ér fakad,
Az ér felett magában
Egy szép leány halad;
Megkérdem én a' szépet —
De ah! de elfutal!
'S az óta az egészet
Nem lelhetém soha.

„Hová, háová te vándor
Miért kesergesz itt?
Igy szólt hozzám kis Ámor.
'S a' nagy világba vitt;
'S legott a' hő egésszel
Száz lányka jött felém,
És Ámor a' két véggel
Mosolygva lőtt belém.

'S berkem hűs alkonyában
A' csacska ér fölött
'S a' város nagy zajában
Ezer leány között
Most kétszer égve nézem
Az sz-szel elkezdőt,
De mint hogy h-val kérem,
Nem lelhetem-meg őt.

Garay.

Előbbi rejtvény: E k e.

Szerkezi R ó t h k r e p f G á b o r, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612.